

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jncipit solemne opus expositionis Euangeliorum
dominicalium tocius anni reuerendi magistri Alberti de
Padua ordinis frat[rum] heremitaru[m] sancti Augustini**

Albertus <de Padua>

VI me, 1480

Prima pars

urn:nbn:de:hbz:466:1-30888

Sermo

orbis. aut forte habitabant in paradiso delictorum. Quarto angelus imponit mulieribus: ut Christi resurrectionem annunciant. Sed ite. festinanter. et dicite discipulis eius. ceteris. et petro. specialiter. Petrum autem specialiter nominavit quia propter verecundiam negationis Christi ita erat confusus: ut nisi fuisset specialiter nominatus: non presumpsisset venire inter ceteros discipulos ut dicit Gregorius. vel hoc ideo. quia Christi mortem petrus specialiter abhorruerat: ut de resurrectione maxime gauderet. quia precedet vos in galileam. et ideo sequimini eum ibidem. ibi eum videbitis. non quidem crucifixum et mortuum: sed iam resurrexisse vivum. sicut dixit vobis hoc Christus predixerat discipulis. Mat. 26. postquam resurrexero praecedam vos in galileam. praecessit dux vitae. mortis triumphum gloriosae deferens. Et viderunt eum discipuli in monte tabor ut dicit Mat. 28. ubi ante passionem future resurrectionis gloriae in suo corpore tribus apostolis demonstraverat. Eamus et nos in galileam. et transiugremus a terrenis ad caelestia. Et ut resurrectionis gloriae videre possimus. faciamus quod dicit apostolus Col. 3. Si resurrexistis cum Christo: quae sursum sunt querite. ubi Christus est dextra dei sedes: quae sursum sunt sapientiae: non quae super terram. Quod nobis prestare debet.

Porta secunda post pascha:

Prima pars sermonis.

.xxxvi. A

Ubi ex discipulis Hierusalem ibant ipsa die in castellum quod erat in spacio stabulorum sexaginta ab iherusalem nomine Emmaus. Luc. 24. Hoc idem breviter perstringit Mat. 16. Aug. 4. confessionum. Sic inquit diligunt amici: ut absentes desiderant cum molestia. et suscipiant venientes cum leticia. sed ipsa molestia absentie alleviat memoria eorum et sermonibus. presentia vero mille motibus conversationis gratissime sic delectat animam: ut sit dimidium vitae et felicitatis humane. et ideo veri amatores crucifixi et surgentis duo isti discipuli comprobant. qui ut dicit in evangelio gemeabant tristitem absentiam Christi memoria ipsius et mutuo colloquio. presentiam vero ipsius licet ad horam iocunde suscepunt et delectabiliter. Istius evangelii materia breviter istis duobus versibus continetur. Jungitur. ignorant. docet. ardent. praetereunt. instant. Ut maneat restat: discubuit. se manifestat. In hoc evangelio tria tanguntur. Primum est quomodo Christus apparuerit discipulis de se loquentibus. Secundum est quomodo scripturas illis apparuerit in se non credentibus ibi. Et ipse dixit ad illos: o stulti. Tercia est quomodo palam se

illis manifestaverit in cena recumbentibus ibi. Et appi sūt oculi
eorum. Prima pars quinq; cōtinet p̄tulas. p̄mittit em̄ inter
discipuloꝝ xpi. duo ex discipulis ihesu. quanq; essent sine dño
et magistro. adhuc tamen illius cōservabāt imperium vim am-
bulantes. Hoc em̄ p̄cepit dñs p̄pter tria. s. ad solaciū mutu-
um vt alter alteri seruiret. et vt p̄prie vite essent testes Eccl̄i. 4.
melius est ergo duos esse simul q̄ vnum. habent em̄ emolime-
tum societatis. si vnus ceciderit ab altero sustinet. Vnius istoz
discipuloꝝ nomen ponit infra: quia vocabat Cleophas. alte-
rius vero nomen euangelista subituit. et credit vt dicit Theo-
philus q̄ fuerit Lucas euangelista. qui p̄pter humilitatem se nō
nominavit. hoc idem sentire videt Greg. in principio moralium
Ambrō. dicit tñ sup̄ Lucam q̄ ille discipulus non fuit Lucas:
sed quidam alius nomine Alimeon: qd̄ verius creditur. Nam
Lucas potius fuit discipulus apostolorum q̄ ex discipulis chri-
sti sicut patet per Hiero. in prologo euangelii eiusdem. et per
Augu. primo libro de consensu euangelistarum et per glosam
Exo. 25. vbi describuntur quatuor arculi archē testimoni. dicit
enim glosa. q̄ Mar. et Lu. sunt in dextro latere archē: quia p̄
christi ascensionem eidem adhererunt sicut discipuli apostolorum
nam et ipsemet Lucas in prologo sui euangelii testatur: q̄ ea
q̄ de xpo scripsit: nō vidit. sed ab hys q̄ viderāt tradita audiuit
Gre. illo libro dyalogorum. Lucas inquit clarius mihi cōstat
quia Luc. et Mar. euangelium qd̄ scripserunt non visu sed au-
ditu didicerunt. Ibant ipsa die. prima. s. sabbati et die resurrexi-
onis. in castellum. Mar. dicit q̄ ibant in villam. cōsueuerūt em̄
omnia mancipia et colonie que sunt extra ciuitatem ville appel-
lari. qd̄ erant in spacio stadioꝝ. 60. ab iherusalem. Stadium est
octaua pars miliarii. et dicitur stadium a stando. eoq; Mercu-
les vno anhelitu tantum currebat et deinde stans p̄rabat aerem.
habet aut stadium centum et. 25. passus. vnde. 60. stadia
sunt septem milia passus ⁊ quingente. miliare aut cōtinet pas-
sus mille. vnde patet q̄ hoc castellum distabat a Hierusalem.
2. miliaris et dimidio. nomine emaus. Beda. Emaus inquit
Nicopolis ciuitas in signis celestine: que post expugnationem
Iudee sub Marco aurelio anthonio precipue restaurata: cui sta-
ti mutauit et nomen. nam prius dicebat emaus: nunc vero nū-
cipatur Nicopolis. Deinde ostendit quō ambulant isti duo
discipli. ⁊ ipsi loquebantur ad inuicem. non quasi credēs vt
dicit. Theophilus. sed sicut stupentes in rebus extraneis. d̄ hys

Sermo

omnibus que acciderant. s. de traditione saluatoris: de captioe
de vberibus et illusionibus: de passionibus: de emissione spiritus: de
sepultura. et de apparitione angelorum facta mulieribus. Considera
quanto amore ista que acciderunt meditabat. quanto dolore ea loque-
bantur: et quanta compassione ea ad invicem referebant. Job. 2. Quia pro-
pter ego non precam orationi meo loquar in tribulatione spiritus mei. et fa-
bulabor cum amaritudine anime mee. Sed et ponit christi accessus
suis. et factum est dum fabularent. et fabula dicitur esse composita ex
miris incredibilibus. quod vero isti discipuli mirabantur de his que
acciderant. nec ea plene credebant: maxime illud de resurrectione
ideo fabulari dicunt. et secum quererent. querebant toto conatu
adinvicem de gestis saluatoris. 2. pal. 15. In tota voluntate sua
quesierunt deum: et inveniunt eum. Non quod multa fortasse erant
de quibus querebant adinvicem. s. unde potuerit esse tanta malitia
iudeorum: ut christum traderent. Item quanta dilectionis signa christus in
suo recessu discipulis ostenderit. Item quod futura omnia ipse preve-
derit. Item quod capientibus se non resistit. Item quanta fuerit dis-
cipulorum pusillanimitas. quod eum non defendit: sed relicto eo omnes
fugerunt. Item quod tanquam malefactor ligatus fuerit. Item quod facies
illa que speciosior est cunctis filiis hominum. sic fuerit conspuisio
data. Item quanta fuerit patientia in percussione. quanta tollerantia
in illusionibus. quanta constantia in imperiis. quanta innocentia in
flagellis. quanta obedientia usque ad mortem: mortem autem crucis.
Item quod oraverit per crucifixos. quod inter sceleratos deputatus
fuerit. quod matrem discipulo commendaverit: et quod clamando spiritum
emiserit. Item quod verus sol sub lapide clausus fuerit. Item que-
rebant ad quem deberent recurrere. ex quo ille mortuus erat in
quem suam spem posuerant. quod facere deberent quod erant sine gube-
natore. et quam vitam eligeret: quod erant sine preceptis. ultimo
querebant: an possibile esset: quod resurgeret. aut quod corpus eius es-
set ablatum. et an esset verum. quod mulieres dixerant se angelorum
visionem vidisse ad monumentum. De his omnibus quere-
bant ad invicem. et querentes intrinsecus ardebant amore. et cum
dolore ea considerabant: atque cum singultu et more mutuo ea
colloquebantur. et ipse ihesus de quo loquebantur: appropin-
quans ibat cum illis. Ecce iuxta vulgare proverbium. quia lu-
pus est in fabula. dum ipse de quo loquuntur supervenit. dicit The-
ophilus quod propter spirituale corpus quod habebat christus:
nulla impediebat loci distantia. quin statim adesset ubi et qui-
bus volebat. attende benignam curam saluatoris. Quia
dilectis suis. de se loquentibus: Et se desiderantibus suam

non denegat pſentiam et cōmēs vie efficitur. ſic enim pmiſerat
Mat. 18. Vbi duo vel tres aggregati fuerint in noīe meo. i me/
dio eorū ſum. Item qz querebant adinuicem. nec quæſtiones ſci/
ebant ſoluere. appuit illis: vt verus dōctoz diſcipulos inſtruat.
¶ Deinde diſcipuloz deſcribit ignorantia. oculi aut eorum
tenebant. i. impediabant. ne eum agnoſcerent. habebāt em paſ/
ſionem in oculis: q̄ græc auris ſia dicit. latine vero auidentia. et
eſt duplex. Vel qñ rem pſentem non videmus. vel qñ viſam nō
cognoſcimus. qñ frequenter rem pſentem non videmus. Vel
qñ viſam non cognoſcimus qñ frequenter rem pſentem. queri/
mus. aut etiā quam manu tenemus. Querit quare xp̄s ſic voluit
erit apparere diſcipulis. qz tñ eum non agnoſcerent Et dicendū
ſm Tho. qz tres cauſe ſūt d̄ hoc. Prima qz ideo noluit cognoſci
vt diſcipuli non cauerent ſibi ab eo. ſed totam ſuā intentionem
ſibi appirent. Secūda vt poſtq̄ eū agnoſcerent intelligerent. qz
q̄uis ipm corpus qd paſſū eſt reſurrexerit non tñ erat viſibile
oibz. ſed ſolis illis a quibz veller videri. Tercia vt intelligāt qz
poſt reſurrectionez quæſatio ei⁹ non erat digna mortalibz. ſed
cum āgelis magis. Quarta cā ſm Greg. qz talē ſe illis deſtira/
uit exterius in oculis corpis q̄lis apud illos erat interior in oculi/
lis cordis. ipſi em xp̄m amabant. a tñ de illo dubitabāt qz igit
ipſum amabant: et ob hoc de illo loquebat. ideo ſuam pſentia
illis exhibuit: quia vero de ipſo dubitabāt. id agnitiōis ſue ſpe/
ciem ab eis abſcondit. Item querit quō fieri potuerit vt iſti di/
ſcipuli pſentē xp̄m non cognouerunt. Et dicendū qz Luc. aſſig/
nat cām ex pte diſcipuloz dicens: qz oculi eorū tenebant: ne eū
agnoſcerent. Mar. vero aſſignat cām ex pte corpis xp̄i. dicens
qz xp̄s oſtendit ſe illis in alia effigie vtrūqz aut vtz eſt. nā oculi/
li diſcipuloz impediabant: ne xp̄m agnoſcerent ex tribz. vñ qz
tñ erant repleti triſticia et dolore cordis: vt etiā pſentem quez
deſiderabāt: non cognoscerent. aut quia vehmēs imaginatio
mortis. tollebat credulitatem vite. aut etiā vt dicit Augu. in
ipſis oculis eorum opatione ſathane caligo quedā erat. fluxu
aliquis humoris tanta. p quam impedire volebat dyabolus:
ne xp̄m agnoſcerent. Poſt etiā cauſa huius accipi ex parte
corpo:is xp̄i. quia dicit Marcus qz oſtenſus eſt eis in alia ef/
figie nam vt dicit Seuerinus. licet xp̄ſtus in reſurrectione cor/
poris ſubſtanciam et naturalem effigiem non mutauerit. muta/
uit tamen gloriā. quia ex mortali factus eſt immortalis vnde
fieri potuit: qz ppter nouam glorificationem corporis: ſubito
viſus non cognosceretur. ſicut quem cognouimus infantem:

Sermo

non statim cognoscimus factum virū. ¶ Tercio ponitur
 xpi allocutio. et ait ad illos. sic enim intendebant discipuli sermonibus
 de xpo. quod non aduertebant eum esse illis presentem. nec ei loquebantur
 et ideo ipse primitus eis locutus est: Ut puocaret eos ad collo-
 quium. Qui sunt hi sermones quos asertis adinuicem. et nihil in
 loquimini. ambulantes. et estis tristes. hanc tristitiam prouiderat illis
 xps. Jo. 16. Amē amē dico vobis: quia plorabitis et flebitis vos
 mundus autem gaudebit. vos contristabimini: sed tristitia vestra ver-
 tetur in gaudium. Quarto tangit discipulorum responsio et respondens
 vnus: cui nomen Cleophas dixit ei. quasi obiurgando. Tu so-
 lus pegrinus es in iherusalem. quia enim vultum eius non cognoscebat
 ideo pegrinum eum putabat. quia forte ad diem festum pasce a remotis
 venisset regionibus. et reuera putabat. Beda pegrinus illis erat.
 primo quia per resurrectionis gloriā longe distabat a fragilitate na-
 ture eorum. Secundo quia videi eorum erat extraneus. Tercio quia huic
 mundo vere erat pegrinus. ex hoc quod sua conuersatio non erat cum mor-
 talibus. pater extraneus factus sum fratribus meis. et pegrinus filiis
 matris mee. et non agnouisti quod facta sunt in illa. sic inaudita. hys
 diebus. tam recēter. mirabatur Cleophas quod tante rei magnitudo
 eum solū lateret. Nam ea quod facta fuerunt: erant publica. quia tota
 ciuitas fuerat commota. et plurima signa in xpi morte appuerunt
 vnde quia pegrini consueuerunt de inquirendis nouitatibus esse solici-
 ti. habebat Cleophas per inuenienti: quod ista lateret hunc pegrin-
 um cum hoc etiam tantus erat dolor cordis quod cā huius doloris
 credebat omnibus esse notam. Quinto ponit xpi requisitio de his
 que facta erant. quibus ille dixit. quasi extraneus illis loquebatur.
 que sunt ista facta in iherusalem hys diebus. Ipse optime nouerat:
 que facta fuerant. et tamen voluit ab eis audire. ut ex relati-
 one magis accendatur in amorem. et ut ex verbis eorum cā in-
 structionis summat. atque ideo quia delectabatur xps audire ab illis
 ea que facta fuerant. licet ea sciret sicut delectatur mater audire loquen-
 tem filium et magister disputantem discipulum. licet nouerint que di-
 cunt. ¶ Deinde adiicit responsio discipulorum. in qua conti-
 nentur tria. commendant enim primo personam xpi. Secundo passionem
 exprimit. Tercio de resurrectione et quasi in umbra et somnando lo-
 quuntur. Commendant igitur personam xpi respectu sui. respectu dei.
 et respectu proximi. et dixerunt ei. curiales fuerunt. quia cā tristitie
 sue manifestarunt comiti viam eorum. xps enim licet pegrinus videbatur
 erat tamen affabilis et conuersationis honeste. Commendat autem xpi
 nomen. de ihesu ecce igitur quia saluator. quasi dicant. causa tota no-
 stre tristitie est de ihesu Nazareno. ecce commendatio patris. Nazarenus

enim floridus vlt sanctus dicitur et xps est ipse qui dicit Can. 2. Ego flos campi et lilium ouallium. Item commendant virtutem. qui fuit vir. virtuosus. Luc. 6. Virtus de illo exibat. et sanabat oēs. Item commendant officium. ppheta. Jo. 6. hic est vere ppheta qui venturus est in mundum. Et attende vt dicit. glo. qui pphetam magnum eum facit. tacet aut filium dei vlt quia nondum pfecte credunt. Vel qz si credunt timent tamen aſſerri. nescientes cum quo loquant. ne forte traderent in manibus iudeoz. Item commendant opus. potens in ope. s. in sanadis languoribz. eiiciendis demonibz. suscitandis mortuis. ceterisqz opibz mirabilibz. que diuinitatis potentiam demonstrabāt ps. potentiaz tuam vsqz ad altissima. que fecisti magnalia etc. Item commendant doctrinam: et potens sermone: tum qz solo sermone oia que voluit fecit. Tum etiam qz sermone illius nullus resistere poterat Luc. 4. stupebant in doctrina eius. quia in potestate erat sermo eius. Deinde commendant eum respectu dei. coram deo. acceptus scz deo in oibus predictis Mat. 3. Hic ē filius meus dilectus etc. et Ps. 42. Electus meus complacuit sibi. in illo aia mea. Vltimo commendant eum respectu primi: et omi ppl'o id est in predictis omnibz acceptus fuit vniuerso ppl'o Luc. 13. Dñis populus gaudebat in vniuersis que gloriose fiebant ab eo. Attende quia satis apparet qz istz duo discipuli amabāt xpm cum ita diligenter eum multipliciter commendabant: ita vt audientes incitarent ad amorem xpi: vbi ipse esset xps. De inde passionē xpi explicant. que illis erat causa tristitie. et quod certe per inuidiam. hec est fera pessima. que deuorauit Ioseph. Gen. 32. Tradiderunt eum gentibz et Pylato: summi sacerdotes. qui illum venerari debuerant. in quo designant sacerdotes et clericos fuisse in culpa. et principes nostri. tpale dominium exprimunt. in dampnationem mortis. qui erat vite auctor. et genus mortis ignominiose insinuat: et crucifixerunt eum: Sap. 3. morte turpissima adempnemus eū. aggrauat aut causa tristitie ex hoc. Nos aut sperabamus. eo viuentē. quasi dicant ammodo desperamus. ex quo mortuus est: qz ipse esset redempturus Isrl. Theo. Sperabant inquit xpm debere redimere iudeos a seruitute romanoz. et a malis ingruentibz ipm qz credebant debere fieri terrenum regē. hodie etiā iudei non expectāt a messia nisi redemptionem corpalem. cum tñ principaliter querendū sit liberari a seruitute peccati. et nunc sup hec oia tertia dies est hodie: qz hec facta sunt. hoc dicunt innuendo qz eum latere nō debuerant tam recens factum vlt fm Theoph. forte recollunt. quia

Sermo

tertia die se predixerat resurrexerunt. Deinde tercio de ipsa resurrectione quasi hesitando aliud dicunt. sed etiam mulieres quedam ex nostris. id est de nostro consortio que christo erant familiares sicut et nos: iste fuit. Maria magdalene et maria Jacobi et Saloe. Mar. 16: terruerunt nos: vel pro corpore quod crediderunt ablatum vel secundum Theop. de incertitudine rei. turbationis et stuporis causam sumebant. que ante lucem. hodie scilicet in diluculo. fuerunt ad monumentum. Joh. 20. vna sabbati Maria magdalena venit ad monumentum: cum adhuc tenebre essent. et non inuento corpore. Luc. 24. Ingressa non inuenerunt corpus domini ihesu. venerunt ad discipulos. Mat. 28. exierunt cito de monumento cum timore et gaudio magno. et venerunt notificare discipulis dicentes se etiam visionem angelorum vidisse. Luc. 24. ecce duo viri assiderunt secus illas in veste fulgenti. qui dicunt eis vivere. Lu. 24. quid queritis viventem cum mortuis non est hic sed resurrexerit. et abiierunt quidam ex nostris. Jo. 20. exiit Petrus et discipulus ille quem diligebat ihesus. Et venerunt ad monumentum. et ita inuenerunt sicut mulieres dixerunt. scilicet monumentum aptum et vacuum. et posita lintamina: ut dicitur. Jo. 20. Ipsi vero non inuenerunt. unde existimauerunt corpus esse ablatum dixerat enim eis Maria tulerunt dominum meum de monumento. Et nescio ubi posuerunt eum. Jo. 20.

Secunda pars.

Secundo cum dicit. Et ipse dixit tangit qualiter christus dubitantes discipulos instruxerit. et tria facit. premitit enim reprehensio incredulitatis eorum. et ipse dicit ad eos o stulti: pro acritate intellectus et ignorantiam. et potissime stulti erant sperantes temporalem redemptionem. cum tamen christus spiritalem promitteret. erant etiam stulti. credentes quod christus non posset saluare. ex quo erat crucifixus. vnde secundum Theop. quasi dixerant similia astantibus crucis: alios saluos fecit. seipsum non posset saluum facere. et tardi corde. pro pigritiam et duriciam mentis. ad credendum in omnibus. quia non sufficit vnum tamen credere. ut sermonem passionis: nisi etiam sit fides resurrectionis et omnium que locuti sunt prophetae. omnia enim que euenerunt de christo prophetae praedixerunt. Osee. 12. Ego dicit dominus visionem multiplicavi. et in manu prophetae assimilatus sum. vere multiplicauit prophetarum visiones: quia a principio mundi usque ad christum non desistit deus ostendere quid esset futurum. et multiplicatae sunt visiones super nubes. ita ut tota scriptura sit plena in manibus. et in operibus prophetarum assimilatus fuit christus sicut in immolatione Isaac. ubi patet passio et resurrectio et venditio: et principatu Ioseph ubi eadem demonstrat